Jeugdzorg regio ZAANSTREEK WATERLAND

Regiovisie jeugd

Zaanstreek-Waterland

Samenwerken vanuit vertrouwen en partnerschap met resultaat voor jeugdigen en gezinnen

Jeugdzorg regio | ZAANSTREEK WATERLAND

Inhoudsopgave Regiovisie Zaanstreek-Waterland

Samenvatting **3**
Leeswijzer **6**
1 Aanleiding **7**
1.1 Wettelijke kaders 7
1.2 Regionale beleidskaders 8
2 Maatschappelijke opgave, missie, visie en veranderstrategie **10**
2.1 Maatschappelijke opgave 10
2.2. Missie 10
2.3 Visie 10
2.4 De veranderstrategie (wat gaan wij anders doen?) 12
3 Van visie naar praktijk: de veranderstrategie **13**
3.1 Beweging 1: versterking van de lokale pedagogische basis 13
3.2 Beweging 2: hervorming van het landschap van specialistische jeugdhulp 16
3.3 Borging beschikbaarheid en continuïteit van (hoog) specialistische functies 17
3.4 Aanpak beschikbaarheid en wachttijden 19
3.5 Escalatieroute en overlegtafels 20
4 Samenwerken en innoveren **22**
4.1 Schaalniveau 22
4.2 Organisatiestructuur 24
4.3 Toegang en verwijzers 26
4.4 Participatie en (boven) regionale afstemming 26
5. Onze regio in beeld: cijfers en financiën **29**
5.1. Cijfers 29
5.2. Trends en ontwikkelingen 30
5.3. Financiën 30
6. Leren, innoveren, monitoring en sturing **31**
6.1. Permanent lerend systeem (PLS): leren en innoveren 31
6.2. Monitoring en sturing 32
6.3. Actualisatie en evaluatie regiovisie 32
Bijlage 1 Begrippenlijst regiovisie jeugd 34

Jeugdzorg regio | ZAANSTREEK WATERLAND

Samenvatting

In deze regiovisie 'Samenwerken' vanuit vertrouwen en partnerschap met resultaat voor jeugdigen en gezinnen" beschrijven de zeven gemeenten in Zaanstreek-Waterland hoe wij samen willen zorgen dat jeugdigen zich **kansrijk, gezond en veilig** kunnen ontwikkelen tot personen die zoveel mogelijk een zelfstandige plek kunnen vinden in de samenleving.
Wij willen goede en tijdige specialistische jeugdhulp borgen voor die jeugdigen en gezinnen die deze hulp **echt nodig** hebben, binnen een **financieel houdbaar stelsel**. Dit moeten wij realiseren in een stelsel dat onder druk staat. Zowel de uitgaven aan jeugdzorg als het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van jeugdzorg, blijven stijgen.

Wij werken als zeven gemeenten **sinds 2015** samen in de jeugdzorgregio Zaanstreek-Waterland. Dit zijn de gemeenten Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad. Met ongeveer 350.000 inwoners en 86.000 jeugdigen zijn wij een **relatief kleine jeugdzorgregio** vergeleken met andere regio's in Nederland. Onze regio kent grote verschillen in inwonersaantallen van Zaanstad tot aan Oostzaan.

Wij zijn trots op onze jarenlange samenwerking en op de professionals en vrijwilligers die zich elke dag inzetten voor jeugdigen en gezinnen in onze regio. In de regio kiezen wij voor een aanpak waarin wij ondersteuning dicht bij gezinnen **lokaal organiseren** en specialistische jeugdhulp **regionaal borgen.**

Wij bouwen voort op twee samenhangende bewegingen. De eerste beweging is **het versterken van de lokale pedagogische basis.** Dat betekent dat we investeren in lokale teams, preventie en steun dichtbij huis. Niet elke opvoed- of opgroeivraag vraagt meteen om specialistische jeugdhulp. Vaak helpt het al als er tijdig iemand meekijkt, school, jeugdgezondheidszorg en andere partners goed samenwerken en jeugdigen en gezinnen zich gezien en gesteund voelen. Wij willen het **gewone leven** waar mogelijk versterken en normaliseren, zonder weg te kijken van situaties waarin veiligheid of specialistische jeugdhulp nodig is.

De tweede beweging is **de hervorming van het landschap van specialistische jeugdhulp.**
Wij geven aan welke hulp wij lokaal, (sub)regionaal, bovenregionaal of landelijk organiseren. Sommige vormen van jeugdhulp zijn schaars, vragen zeer specifieke expertise of moeten 24 uur per dag beschikbaar zijn. Deze hulp kan je niet goed per gemeente afzonderlijk regelen. Daarom beschrijven wij in deze visie welke specialistische functies wij in onze regio gezamenlijk borgen en voor welke functies wij werken met bovenregionale (Thuis voor Noordje) of landelijke afspraken. Het gaat dan bijvoorbeeld om jeugdbescherming, zeer specialistische voorzieningen en specifieke netwerken zoals bij eetstoornissen of forensische expertise.

Deze regiovisie laat ook zien hoe onze samenwerking is georganiseerd. Voor onze regio betekent dit dat de zeven gemeenten bestuurlijk en ambtelijk samenwerken en dat wij taken, mandaten en terugkoppeling steeds beter borgen in een duurzame regionale structuur. Zo maken wij inzichtelijk wat wij gezamenlijk organiseren, met welke partners en wanneer.

Ook de samenwerking met **wettelijke verwijzers** krijgt in deze visie nadrukkelijk aandacht. Huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen spelen een belangrijke rol in de toeleiding naar specialistische jeugdhulp. Daarom investeren wij in betere afstemming, meer wederzijds inzicht en een bredere Beschikbaarheidswijzer, zodat vaker eerst wordt gekeken naar vrij toegankelijke ondersteuning en hoe het gewone leven kan worden versterkt.

In deze visie laten wij ook zien hoe wij de **beschikbaarheid, continuïteit en kwaliteit van jeugdhulp borgen**. Wij doen dit niet alleen op papier, maar ook in de dagelijkse praktijk. Wij hebben afspraken gemaakt over **wachttijden, overbruggingshulp en een overzicht van het aanbod**. Via de beschikbaarheidswijzer krijgen verwijzers inzicht in wachttijden en beschikbare hulp. Als capaciteit onder druk staat of als een aanbieder uitvalt, kijken gemeenten en aanbieders samen hoe ondersteuning door kan gaan. Kwaliteit gaat voor ons niet alleen over regels en contracten, maar vooral ook over de vraag of hulp op tijd beschikbaar is en aansluit bij wat een jeugdige of gezin nodig heeft.

Voor jeugdigen met een langdurige of levenslange beperking betekent passende ondersteuning niet altijd tijdelijke hulp of volledige uitstroom. Continuïteit en een zorgvuldige overgang tussen levensfasen en wettelijke kaders is van belang.

Wij geven in deze visie aan welke routes worden gevolgd als passende hulp niet direct beschikbaar is. Wij werken met **escalatie- en overlegtafels**: van lokaal overleg en consultatie tot regionale afstemming en zo nodig bovenregionale of landelijke achtervang. Bij signalen van onveiligheid wordt samengewerkt met onder andere Veilig Thuis en de partners in zorg en veiligheid. Waar reguliere routes vastlopen, kan het **Regionaal Expert Team** worden ingezet om met mee te denken en een doorbraak te organiseren. Daarmee willen wij voorkomen dat jeugdigen en gezinnen tussen wal en schip raken. Zo organiseren we niet alleen hulp, maar ook doorbraak wanneer gewone routes onvoldoende zijn.

Deze regiovisie staat niet op zichzelf. Wij bouwen voort op bestaande (boven)regionale kaders, zoals de regionale inkoopstrategie specialistische jeugdhulp 2027, de regionale gezondheidsvisie, het samenwerkingsverband zorg en veiligheid, het regioplan integraal zorg akkoord, het toekomstscenario kind en jeugdbescherming en ‘Thuis voor Noordje’. Daarmee verbinden wij jeugdhulp nadrukkelijk met onder gezondheid en veiligheid.

Wij betrekken **adviesraden, ervaringsdeskundige ouders en jongeren, aanbieders en andere partners** bij de stappen die wij met elkaar zetten. Hun ervaringen helpen ons om beleid passender, begrijpelijker en effectiever te maken. De leefwereld van jeugdigen en gezinnen is verschillend en daarom is het belangrijk dat **de stem van inwoners** zichtbaar doorwerkt in keuzes die wij maken.

Daarnaast is er in deze regiovisie expliciet aandacht voor samenhang met het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en voor een goede overgang naar volwassenheid 18-/18+.
Wij willen dat jeugdigen en gezinnen niet vastlopen op grenzen tussen organisaties, leefdomeinen of leeftijdsgrenzen, maar tijdig passende ondersteuning en een warme overdracht krijgen wanneer dat nodig is.

Tot slot laten wij in deze visie zien hoe wij **blijven leren, volgen en bijsturen.** Wij hebben in onze inkoop specialistische jeugdhulp opgenomen dat wij in 2027 samen met aanbieders, ouders en jeugdigen gaan werken in een **Permanent Lerend Systeem** waarin monitoring, sturing en een regionale agenda onderdeel van zijn. We volgen op strategisch, tactisch en operationeel niveau hoe het stelsel werkt. Wij kijken of hulp beschikbaar is, waar knelpunten ontstaan, wat gezinnen ervaren en waar verbetering nodig is.

De regiovisie is voor ons daarmee een **gezamenlijke koers voor de komende jaren**.
Via een **regionale agenda** vertalen wij deze koers naar concrete stappen. Zo kunnen wij inspelen op nieuwe ontwikkelingen zonder telkens de hele visie te herschrijven. Deze aanpak past bij onze regio. Een regio die groot genoeg is om specialistische hulp samen goed te organiseren, maar ook klein genoeg om elkaar te kennen, samen te werken en elkaar aan te spreken op verantwoordelijkheid.

Dat is precies de kern van deze regiovisie: niet meer of nieuwe systemen bouwen.
Wij kiezen regionaal voor de koers: samenwerken vanuit vertrouwen en partnerschap met resultaat voor jeugdigen en gezinnen. Samen met onze (kern)partners werken wij via de regionale agenda, stap voor stap aan een stelsel waarin jeugdigen zich kansrijk, gezond en veilig kunnen ontwikkelen tot personen die zoveel mogelijk een zelfstandige plek kunnen vinden in deze samenleving.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 beschrijven we de aanleiding voor deze regiovisie en het (wettelijk) kader. In hoofdstuk 2 werken wij de maatschappelijke opgave, missie en visie uit en lichten wij onze veranderstrategie toe. In hoofdstuk 3 beschrijven wij de twee bewegingen: versterking van de lokale pedagogische basis (o.a. lokale teams) en de hervorming van het landschap van specialistische jeugdhulp. In dit hoofdstuk beschrijven wij het borgen van de beschikbaarheid en continuïteit van (hoog) specialistische functies en de escalatieroute en overlegtafels. In hoofdstuk 4 gaan wij in op samenwerking (lokaal, regionaal en bovenregionaal), hoe we deze samenwerking organiseren en hoe wij inspraak en participatie vormgeven. Hoofdstuk 5 geeft het beeld van de regio in cijfers, trends en financiën. Tot slot beschrijven wij in hoofdstuk 6 hoe we monitoren en sturen, hoe de visie wordt vertaald naar de uitvoeringspraktijk en welke afspraken wij maken over evaluatie van de regiovisie jeugd.

Deze regiovisie jeugd is een bestuurlijk en beleidsmatig kader van de zeven samenwerkende gemeenten. Deze regiovisie is opgesteld om te voldoen aan de wettelijke verplichting voor jeugdzorgregio's om gezamenlijk vast te leggen hoe zij beschikbaarheid, continuïteit en samenwerking in de jeugdhulp borgen, daarmee heeft de visie een verantwoordende functie richting het Rijk. Wanneer in deze visie 'wij' staat, bedoelen wij in de eerste plaats de zeven gemeenten, die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de regionale borging van specialistische jeugdhulp. De visie is geschreven voor de inrichting en sturing van het regionale jeugdstelsel, maar heeft als doel dat jeugdigen en gezinnen tijdig passende ondersteuning ontvangen binnen een financieel houdbaar stelsel. De regionale agenda is de plek waar wij deze koers vertalen naar concrete ontwikkelopgaven en waar signalen en ervaringen van jeugdigen en gezinnen zichtbaar doorwerken in uitvoering, monitoring en sturing.

1 Aanleiding

Gemeenten hebben volgens de Jeugdwet de wettelijke taak om gezinnen te ondersteunen. Wij organiseren deze hulp zo dicht mogelijk bij inwoners en stemmen die af met andere vormen van ondersteuning, zoals onderwijs, werk, inkomen en schulden.

Voor de specialistische jeugdzorg werken wij als zeven gemeenten al sinds 2015 samen in de jeugdzorgregio Zaanstreek-Waterland. Dit zijn de gemeenten Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad. Met ongeveer 350.000 inwoners en 86.000 jeugdigen zijn wij een relatief kleine jeugdzorgregio vergeleken met andere regio's in Nederland. Wij zijn trots op onze jarenlange samenwerking en op de professionals en vrijwilligers die zich elke dag inzetten voor jeugdigen en gezinnen in onze regio. In de regio kiezen wij voor een aanpak waarin wij ondersteuning dicht bij gezinnen lokaal organiseren en specialistische jeugdhulp regionaal borgen.

1.1 Wettelijke kaders

Deze regiovisie is gebaseerd op kaders vanuit o.a. wetgeving, zoals de Jeugdwet, de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, de Wet reikwijdte Jeugdwet en de Wet publieke gezondheid.

Het opstellen en vaststellen van deze regiovisie is een verplichting vanuit de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (hierna: Wvbj) die per 1 januari 2026 van kracht is. De Wvbj vloeit voort uit de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028.

De Wvbj moet gemeenten helpen hun verantwoordelijkheden binnen de Jeugdwet (2015) beter waar te maken. De wet verplicht alle gemeenten binnen een jeugdregio om samen een regiovisie vast te stellen. Dus geen lokale visie per gemeente, maar één gezamenlijke visie per regio.

De Wvbj geeft een kader voor de inhoud van deze regiovisie jeugd (wat organiseren wij regionaal en waarom) en geeft aan op welke manier wij samenwerken (organisatiestructuur) vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Het is belangrijk om te benadrukken dat jeugdbeleid niet uitsluitend draait om deze wetten. Gezinnen hebben met veel meer wetten te maken, zoals op het gebied van onderwijs, werk, wonen en veiligheid. Bijvoorbeeld de Wet op het primair onderwijs en de Wet passend onderwijs voor het onderwijsdomein, de Wet maatschappelijke ondersteuning voor het sociaal domein en de Participatiewet voor arbeid en inkomen. De samenhang tussen deze domeinen is essentieel om jongeren en gezinnen effectief te ondersteunen.

1.2 Regionale beleidskaders

Voor een groot deel van de thema's uit deze regiovisie hebben wij al samenwerkingsafspraken en kaders.

- **Gemeenschappelijke regeling: richting en borging van de regionale samenwerking**

Deze regiovisie jeugd geeft richting aan hoe we de samenwerking in de regio willen door ontwikkelen de komende jaren. Wij bouwen daarbij voort op de regionale Regeling Zonder Meer (RZM) 2025-2029 en de bijbehorende dienstverleningsovereenkomst (DVO). De RZM en de DVO vormen bestaand beleid en zijn bestuurlijk vastgesteld. De voorbereiding van een nieuwe gemeenschappelijke regeling (GR) jeugd en DVO zijn al in gang gezet. Dit is een verplichting die voortvloeit uit de nieuwe Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Ten tijde van het schrijven van deze regiovisie jeugd moet de bestuurlijke besluitvorming op deze stukken nog plaatsvinden. Na vaststelling van de GR zal deze worden opgenomen in de regionale agenda.

- **Regionale inkoopstrategie Specialistische jeugdhulp 2027**[1]

Sinds de decentralisatie van de jeugdhulp in 2015 werken wij in de regio samen binnen de inkoop specialistische jeugdhulp. In 2025 hebben wij een nieuwe inkoopstrategie specialistische jeugdhulp 2027 vastgesteld. Daarin staat hoe wij als regio de specialistische jeugdhulp vanaf 2027 gaan organiseren en sturen. Deze uitgangspunten zijn uitgewerkt in de inkoopdocumenten specialistische jeugdhulp.

- **Regionale gezondheidsvisie: Samenwerken aan gezondheid**

Samen met GGD Zaanstreek-Waterland hebben wij een visie op gezondheid ontwikkeld: 'Samen werken aan gezondheid' [2]. De kern daarvan is: Gezondheid is veel meer dan 'niet ziek zijn'. Het gaat om 'lekker in je vel zitten', zodat je mee kan doen aan de samenleving. Wij willen onze inwoners helpen zich positief gezond(er) te voelen en gezonde keuzes te maken, in een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag. In deze brede visie op gezondheid kijken wij naar alle aspecten van het leven. Wij willen doen wat nodig is: niet meer maar ook niet minder. Problemen vroeg signaleren om erger te voorkomen. Niet onnodig medicaliseren, maar reguliere problemen regulier oplossen. Verschil durven maken tussen mensen, wijken en gemeenten. Want voor sommige mensen in de samenleving is meer nodig om dezelfde kansen op een goed en gezond leven te krijgen.

[1] Inkoopstrategie specialistische jeugdhulp 2027 regio Zaanstreek Waterland

[2] Regionale gezondheidsvisie Samen werken aan gezondheid - GGD Zaanstreek-Waterland

- **Integraal Zorgakkoord en Aanvullend Zorg- en welzijnsakkoord (AZWA): Samenleven voor een 7**

Het gezondheidsnetwerk Zaanstreek-Waterland geeft uitvoering aan het Integraal Zorgakkoord. Het netwerk is een samenwerking tussen zorgorganisaties, beweeg- en welzijnsorganisaties, woningcorporaties, onderwijsinstellingen, zorgverzekeraar en gemeenten. Vanuit de beschreven doelstellingen in het regioplan Zaanstreek-Waterland[3], streven we naar een domein overstijgende samenwerking met als ambitie 'Samenleven voor een 7'.
Wij werken aan zeven opgaven: ouder worden, informele zorg en mantelzorg, mentale gezondheid, gezonde leefstijl, arbeidsmarkt, gezond en gelukkig opgroeien, acute zorg en wonen en zorg. Vanaf 2027 werkt dit netwerk ook aan het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA). Daarbij ligt de nadruk op het voorkomen medische zorgvraag door eerder en beter helpen. Voor jeugd wordt vanuit AZWA in deze regio specifiek ingezet op onder meer de basisfunctionaliteiten: Kansrijke Start, aanpak overgewicht en obesitas kind en Stevig ouderschap.

- **Samenwerkingsverband Zorg en Veiligheid (Allen voor Eén)**

In 2019 is het project 'Allen voor een' binnen de regio gestart. Dit is uitgegroeid tot een stevige en structureel regionale samenwerking op zorg en veiligheid. Hierin bundelen de regio en relevante partners die werkzaam zijn in de zorg, veiligheid en het sociaal domein, de krachten.
Met een integrale, domein overstijgende aanpak willen we de veiligheid (structureel) herstellen en snellere en passende zorg verlenen aan kwetsbare inwoners.

Zoals het 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' waarin we op een nieuwe manier samenwerken met en voor gezinnen en huishoudens die te maken hebben met onveiligheid.
Als netwerk, gelijkwaardig, eenvoudig, recht beschermend en gezinsgericht. De nieuwe werkwijze en grondhouding voeren we stapsgewijs in de regio in.

[3] IZA-Regioplan-Zaanstreek-Waterland

2 Maatschappelijke opgave, missie, visie en veranderstrategie

2.1 Maatschappelijke opgave

Wij hebben als regio de maatschappelijke opgave om goede en tijdige hulp te bieden aan jeugdigen en gezinnen die het echt nodig hebben, in een stelsel dat onder druk staat.
Dit moeten wij realiseren in de context van een groeiend aantal jeugdigen die specialistische jeugdhulp ontvangen en stijgende kosten. Daardoor staan de toegankelijkheid van specialistische jeugdhulp en de financiële houdbaarheid steeds meer onder spanning.

Ondanks onze inspanningen en die van onze partners van de afgelopen jaren, hebben wij het toekomstbestendige jeugdstelsel dat wij nastreven nog niet gerealiseerd. Om te kijken wat wij met elkaar voor jeugdigen en gezinnen beter kunnen doen, hebben wij in 2024 samen met onze partners ons jeugdstelsel geëvalueerd. Uit de evaluatie[4] kwam naar voren dat het nodig is om te werken aan meer financiële houdbaarheid, vertrouwen en samenwerking met aanbieders. Deze verbetering is nodig om de maatschappelijke opgave waar wij voor aan de lat staan het hoofd te bieden.

2.2. Missie

Onze missie geeft aan waar wij ons als regio voor inzetten. Wij willen dat jeugdigen zich kansrijk, gezond en veilig kunnen ontwikkelen tot personen die zoveel mogelijk een zelfstandige plek kunnen vinden in de samenleving. Wij willen goede en tijdige specialistische jeugdhulp borgen voor die jeugdigen en gezinnen die het echt nodig hebben, binnen een financieel houdbaar stelsel.

2.3 Visie

Onze visie geeft aan hoe wij bovenstaande missie willen realiseren. Dit doen wij door het versterken van het gewone leven en het gericht inzetten van specialistische capaciteit daar waar het echt nodig is.

Dit betekent dat wij inzetten op het versterken van de pedagogische basis door middel van lokale teams waar jeugdigen en gezinnen als eerste op terug kunnen vallen. Deze lokale teams organiseren vrij toegankelijke ondersteuning dichtbij, toegankelijk en in samenhang met school, gezondheid, werk en inkomen in de wijk of dorp. Wij zien de specialistische jeugdhulp niet los van de leefgebieden van jeugdigen en gezinnen. Opgaven rondom bestaanszekerheid, verslaving, veiligheid, gezondheid, onderwijs, volwassenenzorg en de overgang naar volwassenheid kunnen invloed hebben op de ondersteuningsvraag van jeugdigen en gezinnen.

[4] project "Verkenning Uitvoeringsvarianten (VUV)2024

Wij verbinden daarom actief deze domeinen met elkaar. Wij willen voorkomen dat specialistische jeugdhulp de oplossing biedt voor problemen die zijn ontstaan of blijven bestaan op andere leefgebieden. De thema's waar gezamenlijke acties en afstemming op nodig zijn, worden uitgewerkt in de regionale agenda.

Wij willen dat lokale teams opvoed- en opgroeivragen oppakken, daarbij wordt het gewone leven versterkt en er zoveel mogelijk wordt voorkomen dat problemen onnodig zwaarder worden. Tegelijkertijd is specialistische jeugdhulp soms onmisbaar voor jeugdigen en gezinnen met een zwaardere of complexere hulpvraag. Daarom zetten we deze specialistische capaciteit gericht in voor situaties waarin dit echt nodig is, snel beschikbaar moet zijn en aantoonbaar bijdraagt aan herstel en veiligheid.

Om dat ook in de toekomst te kunnen blijven bieden, hervormen wij niet alleen het landschap van de jeugdhulp maar ook die van de jeugdbescherming.
Wij verminderen versnippering, werken vanuit partnerschap gelijkwaardig samen met aanbieders en gezinnen en maken duidelijke keuzes over wat lokaal kan en wat regionaal of bovenregionaal georganiseerd moet worden. Zo houden we de hulp effectief, toegankelijk en financieel houdbaar.

De regionale uitgangspunten[5] sluiten aan op de Hervormingagenda Jeugd.

1. Inzetten op preventie en eigen kracht
2. Het gewone leven versterken
3. Effectieve en efficiënte samenwerking rond gezinnen
4. Jeugdigen groeien zo thuis mogelijk op
5. Alle jeugdigen veilig

Deze uitgangspunten resulteren in een stelsel met een sterk lokale pedagogische basis en een goede netwerksamenwerking. Wij bieden hulp aan jeugdigen en gezinnen zo dichtbij, integraal en effectief mogelijk en zorgen ervoor dat er zo min mogelijk wordt overgedragen binnen de keten. Ook zetten wij in op het versterken en gebruiken van duurzame inzet binnen het eigen netwerk van een gezin en wordt gekeken naar oplossingen buiten de jeugdhulp.

De specialistische jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering organiseren wij in verbinding met jeugdgezondheidszorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, zorg, bestaanszekerheid en veiligheid als vast onderdeel van onze werkwijze. In toegang, uitvoering en sturing zoeken wij steeds de samenhang tussen deze domeinen, zodat jeugdigen en gezinnen met een samenhangende aanpak te maken krijgen.

[5] Inkoopstrategie SJH 2027 - Jeugdzorgregio Zaanstreek Waterland

2.4 De veranderstrategie (wat gaan wij anders doen?)

Om dit te bereiken kiezen wij als regio voor een veranderstrategie die bestaat uit twee met elkaar samenhangende bewegingen.

1. Versterking van de lokale pedagogische basis (onder andere met lokale teams)
2. Hervorming van het landschap van specialistische jeugdhulp[6]

In hoofdstuk 3 leggen wij deze twee bewegingen verder uit.

[6] en de jeugdbescherming

3 Van visie naar praktijk: de veranderstrategie

De eerder geschetste maatschappelijke opgave, missie, visie en uitgangspunten vormen de basis voor de noodzakelijke veranderingen binnen de jeugdhulp in onze regio. Wij moeten niet alleen kijken naar wat er moet veranderen, maar ook hoe we deze verandering daadwerkelijk vormgeven. In dit hoofdstuk gaan wij dieper in op de concrete veranderstrategie en de twee samenhangende bewegingen die nodig zijn om de overgang van visie naar praktijk te realiseren. Zo zorgen wij ervoor dat onze aanpak aansluit bij de behoeften van jeugdigen en gezinnen en tegelijkertijd de kwaliteit van de specialistische jeugdhulp waarborgt.

3.1 Beweging 1: versterking van de lokale pedagogische basis

De wereld om ons heen stelt steeds meer eisen waaraan mensen moeten en willen voldoen. Van jong tot oud. In deze maatschappij kan snel het gevoel ontstaan dat je buiten de boot valt als je niet aan de norm voldoet. Maar hobbels en moeilijkheden horen bij het ‘gewone’ leven.

Normaliseren staat in de regio voor: mensen in staat stellen zichzelf en anderen te helpen, het niet te snel opplakken van etiketten en het creëren van ruimte in het gewone leven voor mensen om te zijn wie zij willen zijn. Daarmee moet de definitie van wat ‘gewoon’ is worden opgerekt. Met alle leuke en soms minder fijne ervaringen die daarbij horen. Een (hulp)vraag is dus niet altijd een probleem waar een traject of oplossing bij hoort. Kortom: gewone problemen, gewoon oplossen. Vandaar dat normaliseren voor ons een groot onderdeel is van het versterken van de lokale pedagogische basis, dichtbij in de wijk en dorpen. Met andere woorden, wij verstevigen de lokale teams niet alleen met kennis, kunde en capaciteit, maar vooral ook met een menselijke, positieve manier van samenwerken vanuit verbinding met jeugdigen en gezinnen.

Een sterke pedagogische basis vraagt ook aandacht voor de omgeving waarin jeugdigen opgroeien. De ontwikkeling van jeugdigen vindt niet alleen plaats binnen het gezin, maar ook op school, in de vrije tijd en in contact met vrienden en andere volwassenen. Daarom zetten wij in op het versterken van beschermende factoren binnen deze leefdomeinen. Denk hierbij aan betrokken ouders, een positief en veilig schoolklimaat, betekenisvolle vrijetijdsbesteding, sociale verbondenheid en een gezonde leefstijl. Deze factoren dragen bij aan de veerkracht van jeugdigen en gezinnen en vormen een belangrijke basis voor gezond, veilig en kansrijk opgroeien.

Bijna alle jeugdigen gaan dagelijks naar school. School is een plek waar ondersteuningsvragen zichtbaar kunnen worden. Wij zien de ontwikkeling van passend naar inclusief onderwijs, schoolaanwezigheid en de aansluiting tussen onderwijs en zorg als gezamenlijke opgaven waarin jeugdigen, gezinnen, onderwijs, gemeenten en jeugdhulp ieder een rol hebben.

De concrete afspraken over deze thema's worden uitgewerkt in de lokale en (sub) regionale agenda's en de regionale agenda jeugd. Samen met jeugdigen, ouders, onderwijs, jeugdgezondheidszorg, jongerenwerk, welzijn, sport, cultuur en andere partners werken wij aan een omgeving die deze beschermende factoren versterkt en ondersteunt. Tegelijkertijd hebben wij oog voor factoren die een gezonde ontwikkeling kunnen belemmeren. Door risico's vroegtijdig te signaleren en hierop gezamenlijk te handelen, dragen wij bij aan een omgeving waarin jeugdigen zich optimaal kunnen ontwikkelen en waarin problemen zoveel mogelijk worden voorkomen of beperkt.

Het versterken van de pedagogische basis begint daarbij zo vroeg mogelijk.
De periode rondom zwangerschap, geboorte en de eerste levensjaren is van grote betekenis voor de verdere ontwikkeling van jeugdigen en vormt een belangrijke basis voor gezondheid, welzijn en kansen op latere leeftijd. Daarom investeren wij samen met ouders en partners in een omgeving die vanaf het prille begin bijdraagt aan gezond, veilig en kansrijk opgroeien. Door vroegtijdig te investeren in een positieve en ondersteunende opgroeiomgeving leggen wij een stevige basis voor de verdere ontwikkeling van jeugdigen en dragen wij bij aan het voorkomen van problemen op latere leeftijd.

Om de pedagogische basis blijvend te versterken, maken wij voortdurend gebruik van beschikbare kennis, signalen en inzichten over de leefwereld van jeugdigen. Deze inzichten helpen ons om ontwikkelingen vroegtijdig te herkennen, gerichter samen te werken en onze preventieve inzet daar te versterken waar dat het meeste effect heeft.

Deze versterking van de lokale pedagogische basis valt onder het thema Stevige Lokale Teams (SLT) van de Hervormingsagenda Jeugd (HVA Jeugd).

Normaliseren vraagt om een andere blik, houding en gedrag in het lokale team.
Niet vanuit problemen denken en werken, maar tijd nemen om te luisteren, te benoemen wat goed gaat, jeugdigen en gezinnen bekrachtigen in hun eigen mogelijkheden en hun veerkracht bevorderen. Dit vraagt van ons om echt in contact te staan met jeugdigen en gezinnen en het netwerk om hen heen. Het betekent niet dat we onze ogen sluiten voor vragen en signalen die om ingrijpen vragen. Het betekent wel dat wij willen stoppen met de verantwoordelijkheid over te nemen en/of uit angst te handelen.

We gaan meer handelen en durven vertrouwen op langdurige krachten dicht bij het gezin.
Juist omdat wij weten dat ondersteuning dichtbij waardevol is en vaak het meest helpend op lange termijn. Het versterken en het tevens inrichten van deze lokale teams op normaliseren is een belangrijke randvoorwaarde voor de toekomstige ontwikkeling van het landschap, maar is tevens ook ingewikkeld. Wij zijn namelijk gewend om problemen op te willen lossen, zeker als het gaat om jeugdigen.

Deze kanteling van denken van medicaliseren naar normaliseren vraagt aandacht en een lange adem, maar is van groot belang om daadwerkelijke verandering te realiseren.
Wij willen in deze ontwikkeling van het landschap de focus verschuiven van "recht op jeugdhulp" naar de basis, namelijk "opgroeien zonder jeugdhulp".

Hiervoor verstevigen wij het lokale team op inhoud, manier van denken en werken, integraliteit en mandaat waardoor zij dichtbij zelf de benodigde ondersteuning kunnen bieden.
De inzet vanuit het eigen netwerk van jeugdigen en gezinnen wordt versterkt en als specialistische jeugdhulp nodig is, wordt er gezorgd voor coördinatie en samenhang in de ingezette zorg. Naast de versteviging van de lokale teams vraagt ook de samenwerking met wettelijke verwijzers aandacht. Lokale teams gecertificeerde instellingen, medisch specialisten, huisartsen, kinderartsen en de jeugdartsen kunnen rechtstreeks naar specialistische jeugdhulp verwijzen.

De huisartsen vervullen hierin een belangrijke rol. Zij beschikken over een zelfstandige verwijsbevoegdheid naar specialistische jeugdhulp en vormen voor jeugdigen en gezinnen vaak een toegankelijk eerste aanspreekpunt.
Omdat de verwijzingen van de huisarts buiten de directe gemeentelijke toegang plaatsvinden, hebben wij beperkter zicht op de instroom, de aard van de hulpvragen en de effecten van deze verwijzingen. Gezamenlijke afspraken, wederzijds inzicht en periodiek overleg met huisartsen kan hier verbetering in brengen. De versterking van de samenwerking met o.a. de huisartsen valt onder het thema stevige lokale teams (SLT) van de Hervormingsagenda Jeugd (HVA Jeugd).

Om de beweging naar normaliseren mogelijk te maken, hebben wij het instrument van de bestaande Beschikbaarheidswijzer (BSW) uitgebreid door het preventieve lokale aanbod van alle zeven gemeenten aan de BSW toe te voegen.
Daarmee faciliteren en stimuleren wij verwijzers om vaker gebruik te maken van vrij toegankelijk aanbod en om bij complexe problematiek eerst te verkennen hoe en met welke voorzieningen het gewone leven versterkt kan worden.

In samenhang met de versterking van de lokale teams en het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming creëren wij zo de randvoorwaarden om in beweging 2 de specialistische jeugdhulp gerichter, meer samenhangend en duurzaam beschikbaar te organiseren.
De regio ziet de lokale pedagogische basis, lokale teams en specialistische jeugdhulp als onderdelen die logisch op elkaar aansluiten voor jeugdigen en gezinnen. De lokale pedagogische basis en lokale teams zijn hierbij het vertrekpunt. Wanneer het nodig is, sluit de regionale specialistische jeugdhulp hierop aan. In de regionale agenda wordt uitgewerkt hoe verwijzing, afstemming en verbinding met de lokale ondersteuning in de praktijk worden georganiseerd.

3.2 Beweging 2: hervorming van het landschap van specialistische jeugdhulp

Deze tweede beweging bouwt voort op beweging 1. Met beweging 2 kiezen wij voor een aanpak die is gebaseerd op het versterken van de samenwerking met een beperkt aantal kernpartners met uiteindelijk minder gecontracteerde aanbieders om versnippering te verminderen en partnerschap en sturing te versterken. Dit doen wij vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid en met het oog op voortdurende verbetering, zodat specialistische jeugdhulp alleen wordt ingezet waar die echt nodig is.

De uitwerking van de sturing hierop is opgenomen in hoofdstuk 6 monitoring en sturing.
De hervorming van het landschap van specialistische jeugdhulp draait niet alleen om het proces van het inkopen van zorg, maar vooral om het verbeteren van hoe het hele specialistische jeugdzorgsysteem werkt. Het gaat om het creëren van een samenhangend, doelgericht en effectief zorglandschap, waarin de juiste hulp op het juiste moment wordt geboden aan jeugdigen en gezinnen met complexe problematiek.
Wij hanteren daarbij zes richtinggevende samenhangende doelen voor de inrichting en sturing van de specialistische jeugdhulp:

1. Bieden van specialistische hulp die daadwerkelijk specialistisch is (beperking reikwijdte)
2. Borgen van ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen met een complexe en/of hoog specialistische hulpvraag
3. Versterken van partnerschap en samenwerking.
4. Scherpere prestatieafspraken en versterken sturing
5. Sterker sturen op innovatie
6. Versterken permanent lerend systeem (PLS)

Deze doelen vormen gezamenlijk het kader waarbinnen de regionale inkoop en samenwerking van de specialistische jeugdhulp plaatsvindt. De hervorming van de jeugdbescherming krijgt vorm in het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

3.3 Borging beschikbaarheid en continuïteit van (hoog) specialistische functies

De wettelijke opdracht vraagt van ons om beschikbaarheid, continuïteit en kwaliteit te borgen. In deze paragraaf beschrijven wij welke (hoog)specialistische functies wij in ieder geval regionaal of bovenregionaal organiseren. Het gaat daarbij om functies die schaars zijn, 24/7 beschikbaarheid vragen of die door hun complexiteit en benodigde expertise niet passend zijn om lokaal te organiseren.

Bij de overgang naar de nieuwe inkoop Specialistische jeugdhulp (SJH) vanaf 2027 en het werken met minder gecontracteerde aanbieders heeft continuïteit van ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen onze aandacht. Minder aanbieders heeft als consequentie dat er helaas overdrachten gaan plaatsvinden van de oude aanbieder naar de nieuwe aanbieder. Nadat de aanbesteding is afgerond zullen wij met de oude aanbieder en de nieuwe aanbieder in gesprek gaan over het zorgvuldig overdragen naar de nieuwe aanbieder. Deze zorgvuldige overdracht vraagt om tijdige signalering, overgangsafspraken, warme overdracht en afstemming tussen aanbieder, lokaal team, of verwijzer, jeugdige en gezinnen.

Voor jeugdigen met een langdurige of levenslange beperking is ondersteuning niet altijd gericht op tijdelijk herstel of volledige uitstroom uit hulp. Voor deze jeugdigen en hun gezinnen kan passende hulp juist bestaan uit blijvende ondersteuning. In de regionale samenwerking hebben wij aandacht voor continuïteit van ondersteuning en een zorgvuldige overgang tussen levensfasen en wettelijke kaders, waaronder de overgang naar volwassenheid (18-/18+). De verdere uitwerking van deze continuïteit vindt plaats in de regionale agenda.

Wij hebben ons jeugdstelsel ingedeeld in segmenten. Segment A, de lokale basisinfrastructuur (o.a. de lokale teams) is een lokale verantwoordelijkheid. Uiteraard is er samenhang tussen lokaal en (boven) regionaal en landelijk.

In de tabel is te lezen hoe wij in onze regio de volgende specialistische functies borgen.

Onderdeel	Toelichting
Segment A [7]	- Vrij toegankelijke, lokale ondersteuning, waaronder lokale teams, algemene voorzieningen en vormen van preventieve en lichte ondersteuning, die door de betrokken gemeenten individueel wordt verworven[8].
Segment B	- Niet vrij toegankelijke, over het algemeen enkelvoudige ondersteuning met een specialistisch karakter.
Segment C	- Niet vrij toegankelijke, over het algemeen complexe ondersteuning met een hoog specialistisch karakter.
Segment V	- Niet vrij toegankelijke voorzieningen voor 24-uursverblijf.
Segment D	- Ernstige Dyslexie (ED) zorg
Crisis	- Veilig Thuis
Jeugdbescherming, jeugdreclassering	- Jeugdbescherming en jeugdreclassering (JB/JR) via bovenregionale inkoop en afspraken over aansluiting met de specialistische jeugdhulp en Veilig Thuis.
Zeer specialistisch	- Zeer specialistische en landelijke/landsdeel voorzieningen, waaronder Landelijke Transitie Arrangementen (LTA) en landsdeelafspraken (bijv. Thuis voor Noordje)
Eetstoornissen, forensische expertise netwerken	- Overige bovenregionale netwerken die noodzakelijk zijn voor specifieke doelgroepen (bijv. eetstoornissen/KEET, forensische expertise-netwerken), volgens de geldende regionale/landsdeelafspraken.

[7] Inkoop 2027 Opdrachtomschrijving programma van eisen

[8] Valt niet onder de inkoop van specialistische jeugdhulp

3.4 Aanpak beschikbaarheid en wachttijden

Wachttijd in de specialistische jeugdhulp laat zien hoe snel hulp kan starten en waar de druk in het jeugdstelsel oploopt. Soms ontstaat een wachttijd door krapte aan personeel, of doordat een aanbieder uitvalt of tijdelijk minder ruimte heeft. Als er extra ondersteuning nodig is, dan is de aanbieder verantwoordelijk om deze ondersteuning te bieden, tenzij het lokaal team dit zelf kan bieden. Zo zorgen wij ervoor dat er ook tijdens het wachten passende steun is en dat een jeugdige of gezin in zicht blijft.

Onderdeel	Omschrijving
Wachttijdnormen en overbruggingshulp	- Als de wachttijd langer dan 3 maanden is, gemeten vanaf aanmelding, dan is de aanbieder verplicht om binnen 2 weken samen met het lokaal team/GI te bepalen of de jeugdige kan wachten of dat overbruggingshulp geboden moet worden. - De aanbieder is verantwoordelijk voor het organiseren van de overbruggingshulp, als het lokaal team niet zelf in staat is de overbruggingshulp te bieden. - Als aanbieder en verwijzer het oneens zijn over wel/niet kunnen wachten dan kan de casus voorgelegd worden aan het Regionaal Expert Team (RET).
Transparantie over beschikbaarheid	- Via de Beschikbaarheidswijzer (BSW)[9]hebben verwijzers actueel inzicht in wachttijden en aanbod.
Actie bij capaciteitsdruk	- Wanneer een aanbieder structureel minder capaciteit heeft, wordt via het regionale contractmanagement actief gekeken hoe andere aanbieders kunnen opvangen en welke maatregelen nodig zijn om de noodzakelijke capaciteit beschikbaar te houden.
Doorbraak bij vastlopende situaties	- Het Regionaal Expert Team kan worden ingezet om ook bij schaarste of wachtlijsten met urgentie tot passende hulp te komen wanneer reguliere routes niet toereikend zijn.
Continuïteit bij uitval/uittreding	- Als een aanbieder wegvalt (bijvoorbeeld door faillissement), worden afspraken gemaakt over zorgcontinuïteit door contractmanagement zodat lopende trajecten zorgvuldig kunnen worden afgerond of kunnen worden overgedragen.
Aanvullen van lacunes en uitzonderingsroutes	- Als noodzakelijke voorzieningen ontbreken die gecontracteerde aanbieders niet kunnen opvangen, kan bij hoge uitzondering Niet ingekocht aanbod (NIA) worden ingezet. Waar in individuele gevallen maatwerk nodig is, kan tijdelijk een individuele overeenkomst worden ingezet.

[9] Beschikbaarheidswijzer 3.0

Aanbieders informeren ons desgevraagd over het totaalbeeld van het aantal wachtenden en de duur van de wachttijd uitgesplitst per problematiek (zorgzwaarte).
De aanbieder deelt deze gegevens inclusief een toelichting op de urgentie en de reden van de wachttijd aan het regionaal contractmanagement. Het regionaal contractmanagement interpreteert de informatie over de wachttijden.
De aanbieder draagt zorg voor een complete en actuele, voor de regio Zaanstreek Waterland relevante, beschrijving van de eigen organisatie (inclusief relevante adresgegevens van behandel- en verblijflocaties) op de website www.beschikbaarheidswijzer.nl en het eens per twee weken updaten van de wachttijden.

Als de wachttijd oploopt naar meer dan 3 maanden informeert de aanbieder actief het Lokaal Team van alle gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland.

In het geval van een wachttijd van langer dan 3 maanden, gemeten vanaf aanmelding, is de aanbieder verplicht om binnen 2 weken samen met het Lokaal Team/GI te bepalen of de jeugdige kan wachten of dat overbruggingshulp geboden moet worden. De aanbieder is verantwoordelijk voor het organiseren van de overbruggingshulp, als het Lokaal Team niet zelf in staat is de overbruggingshulp te bieden. Wanneer aanbieder en verwijzer het oneens zijn of de jeugdige kan wachten dan kan dit worden voorgelegd aan het Regionaal Expert Team (RET)

3.5 Escalatieroute en overlegtafels

Beschikbaarheid borgen betekent een heldere route wanneer passende hulp niet direct gevonden wordt, wanneer capaciteit onder druk staat of wanneer onveiligheid of complexiteit toeneemt. Daarom hanteren wij instructies waarin duidelijk is wanneer wie aan zet is, welke partijen opschalen en hoe wij overdracht organiseren.

Als een professional ondersteuning nodig heeft en alle reguliere routes zijn doorlopen, zijn er verschillende netwerkorganisaties in onze regio waar een professional bij terecht kan.
Op de website van onze jeugdzorgregio staat een overzicht welke netwerkorganisaties er zijn, wat de aanmeldcriteria zijn en hoe de aanmelding werkt voor het Regionaal Expert Team, de Beschermingstafel en het Zorg- en Veiligheidshuis. Op de website van de jeugdzorgregio staan ook de instructies voor de crisisroutes binnen en buiten kantoortijden. Het uitgangspunt is zo licht en lokaal mogelijk en opschalen als dit noodzakelijk is.

De Beschikbaarheidswijzer ondersteunt daarbij met actueel inzicht in wachttijden.
Van lokaal overleg en consultatie tot regionale afstemming, doorbraak via het Regionaal Expert Team en indien nodig bovenregionale of landelijke achtervang.

Zo willen wij borgen dat jeugdigen en gezinnen niet blijven wachten en dat veiligheid, continuïteit en samenwerking in de keten voorop staan.

In de tabel is weergegeven hoe deze wij de routes regionaal hebben geborgd.

Onderdeel	Toelichting
Lokale coördinatie	- Lokale teams en verwijzers duiden de vraag, organiseren waar mogelijk ondersteuning en schakelen zo nodig tijdig specialistische hulp in[10].
Consultatie en veiligheid	- Bij signalen van onveiligheid kunnen verschillende partners worden geconsulteerd zoals Veilig Thuis[11], een Gecertificeerde instelling of het Zorg en Veiligheidshuis. Samen met deze partners werken we intensief samen om tot een doorbraak te komen voor het gezin.
Regionale afstemming bij schaarste	- Via regionaal contractmanagement en regionale afstemming wordt bekeken hoe capaciteit kan worden benut/verdeeld en welke tijdelijke maatregelen nodig zijn. Dit is op stelselniveau en niet op individueel niveau.
Doorbraakroute Regionaal Expert Team (RET)	- Als reguliere routes niet toereikend zijn, wordt het Regionaal Expert Team worden ingezet om met urgentie tot een passende oplossing te komen[12]
Bovenregionale/landsdeel/ landelijke achtervang	- Wanneer regionale oplossingen niet volstaan, kan worden opgeschaald naar de relevante bovenregionale of landsdeelstructuren en indien van toepassing landelijke voorzieningen (LTA), conform geldende afspraken.
Strategisch beleid	- Knelpunten op financieel en uitvoerend gebied worden besproken met accounthoudende directeuren Jeugd van gemeenten en daarna voorgelegd aan het Regionaal Directeurenoverleg Sociaal Domein (DO SD)en het Regionaal Portefeuillehouder overleg (PHO)Jeugd.

[10] Beschikbaarheidswijzer 3.0

[11] Veilig Thuis Zaanstreek-Waterland - Veilig Thuis Zaanstreek-Waterland, crisis Instructie-crisisroutes-Jeugd-2025.pdf

[12] Instructie Regionaal Expertteam

4 Samenwerken en innoveren

4.1 Schaalniveau

Samen bouwen wij aan een permanent lerend systeem (PLS) dat toekomstbestendig en effectief is. Binnen ons jeugdhulpstelsel wordt gewerkt op verschillende schaalniveaus, afhankelijk van het onderdeel. Op- en afschalen tussen lokale, (boven) regionale en landelijke jeugdhulp gebeurt vanuit het uitgangspunt dat jeugdigen passende hulp ontvangen op het schaalniveau dat nodig is. Regionale aanbieders, lokale teams en landelijke aanbieders sluiten hun ondersteuning op elkaar aan. Hieronder lichten we toe op welke gebieden de samenwerking plaatsvindt en op welk niveau dit gebeurt.

Schaalniveau	Onderdelen waarop wordt samengewerkt
Lokaal	- De individuele gemeenten zijn verantwoordelijk voor het versterken van de lokale pedagogische basis, het organiseren van lichte en vrij toegankelijke hulp en het vormgeven van lokale teams.
Subregionaal	- Samenwerking met het onderwijs (sub regio Waterland en sub regio Zaanstreek, OOGO[13]) o.a. schoolmaatschappelijk werk - Doorstroompunt (subregio Waterland en subregio Zaanstreek)
Regionaal	- Inkoop specialistische jeugdhulp, contractmanagement SJH[14] - Toekomstscenario kind en gezinsbescherming - GR GGD/ Jeugdgezondheidszorg/ Veilig Thuis[15] - Kansrijke Start - Regionaal Expertise Team[16] [17] - Beschikbaarheidswijzer (o.a. wachttijden) regulier en preventief - Regionaal Dashboard Specialistische Jeugdhulp - Zorg- en Veiligheid(shuis) - Integraal Zorgakkoord (IZA), regioplan o.a. Opgave opgroeien en opvoeden - Jeugd Geestelijke Gezondheidszorg (JGGZ) in ziekenhuizen - Toekomstgericht werken en de overgang naar volwassenheid (18-18+)
Bovenregionaal (met o.a. regio Amsterdam)	- Inkoop Ernstige Dyslexie (is SJH) - Inkoop Gecertificeerde instellingen (GI): jeugdbescherming (JB) en jeugdreclassering (JR) - Verwijsindex (Multisignaal)

[13] Op Overeenstemming Gericht Overleg.

[14] Dienstverleningsovereenkomst (DVO) en de Regeling zonder meer.

[15] Gemeenschappelijke regeling

[16] Regionaal DVO en met partners een samenwerkingsconvenant

[17] Zaanstreek-Waterland – Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd Noord-Holland

Schaalniveau	Onderdelen waarop wordt samengewerkt
Landsdeel Noord-Holland	- Thuis voor Noordje[18] o.a. gesloten jeugdzorg en Stem van Noordje - BENNH[19] (Bovenregionaal Expertise Netwerk Noord Holland) - K- eet[20] aanpak eetstoornissen - Forensisch Expertise Netwerk Noord-Holland (FEN NH)[21]
Landelijk	- Landelijke Transitie arrangementen (LTA) voor heel specifieke zorg. Daarnaast geven landelijke kaders, zoals de Hervormingsagenda Jeugd en het convenant stevige lokale teams, het 'Richtinggevend kader' voor lokale teams, richting aan de inrichting van het regionale jeugdstelsel en de jeugdbescherming].

De schaalniveaus laten zien hoe de samenwerking nu is ingericht. Waar het gaat om bestaande regionale, bovenregionale of landelijke afspraken betreft dit bestaand beleid. Waar nieuwe vormen van samenwerking, nadere criteria of verschuivingen in schaalniveau nodig blijken, worden deze voorbereid en bestuurlijk gewogen via de regionale agenda.

Landelijk georganiseerde jeugdhulp (LTA)

Voor landelijke georganiseerde jeugdhulp (Landelijk Transitiearrangement (LTA), sluiten wij aan bij de landelijk geldende afspraken. Het LTA is een set aan afspraken die door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) landelijk wordt gemaakt.

Deze afspraken zijn met een beperkt aantal jeugdhulpaanbieders om er zeker van te zijn dat er een contractbasis is voor aanbieders met uitzonderlijk aanbod. Jeugdigen uit onze regio kunnen ook gebruikmaken van de LTA-overeenkomst, wanneer er geen regionaal contract is in hoog complexe zorg. Onze systematiek is er namelijk op gericht dat aanbieders alle voorkomende zorg kunnen leveren binnen de regionale contracten. Het LTA-aanbod is opgenomen in onze Beschikbaarheidswijzer[22] en het aanbod is ook opgenomen in onze product diensten catalogus (PDC).

In onze regio participeert de regionaal contractmanager in de klankbordgroep van de VNG over het Landelijk Transitiearrangement (LTA) zodat er verbinding is tussen landelijk en regionaal aanbod.

[18] Thuis voor Noordje – Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd Noord-Holland

[19] Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd Noord-Holland – Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd Noord-Holland

[20] K-eet – Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd Noord-Holland

[21] FEN NH – Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd Noord-Holland

[22] Beschikbaarheidswijzer 3.0

4.2 Organisatiestructuur

Jeugd

De regionale samenwerking is ingericht langs een regionale ambtelijke (Ambtelijk Overleg Jeugd, hierna AO- Jeugd), regionale directie (directeurenoverleg Sociaal Domein, hierna DO- SD) en regionale bestuurlijke lijn (Portefeuillehoudersoverleg Jeugd, hierna PHO-jeugd).
Beleidsadviseurs van de zeven gemeenten, regionaal contractmanagement en de regioadviseurs vormen gezamenlijk het regionale AO Jeugd. In dit overleg worden onderwerpen voorbereid, signalen en knelpunten besproken. Het regionaal DO SD bewaakt de samenhang tussen de andere domeinen zoals WMO en IZA/ASWA en uitvoerbaarheid (o.a. capaciteit). Het regionale PHO-jeugd bespreekt de bestuurlijke keuzes en richtinggevende besluiten.
Het mandaat, besluitvorming en de dienstverlening over de onderwerpen vindt plaats binnen de bevoegdheden van de individuele gemeenten en waar dit regionaal is belegd, binnen de afspraken van de Gemeenschappelijke regeling Jeugd (GR Jeugd) en de regionale dienstverleningsovereenkomst. Wanneer er knelpunten ontstaan wordt opgeschaald via deze overleglijn.

Onderwijs

In onze regio zijn er vier samenwerkingsverbanden voor het passend (primair en voortgezet) onderwijs. Deze zijn verdeeld over twee sub regio's Waterland (Edam-Volendam, Landsmeer, Purmerend en Waterland) en sub regio Zaanstreek (Oostzaan, Wormerland en Zaanstad).

Zorg en veiligheid

Vanuit elke gemeente is op bestuurlijk niveau (Allen voor Eén) tenminste één portefeuillehouder verantwoordelijk voor een van de prioriteiten van de werkagenda van zorg en veiligheid. Gemeentelijke bestuurders treden op als bestuurlijk trekker van specifieke thema's waarmee zij het aanspreekpunt vormen voor de betrokken partners en werkgroepen.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming zet in op het sneller herkennen en gezamenlijk duiden van signalen en het organiseren van hulp en ondersteuning dichtbij gezinnen.
De kern is dat gezinnen niet van loket naar loket worden gestuurd, maar dat professionals samen optrekken rondom één gezin of huishouden, met duidelijke rolverdeling, korte lijnen en tijdig bijschalen van expertise wanneer dat nodig is. Daarmee draagt het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming bij aan preventie, het versterken van het gewone leven en het beperken van onnodige instroom naar (lichte) specialistische jeugdhulp. De leerervaringen gebruiken wij voor de doorontwikkeling van de lokale pedagogische basis en de lokale teams, bijvoorbeeld rond gezamenlijke triage en casusregie, afspraken over samenwerking met onderwijs en veiligheid en passende informatie-uitwisseling binnen de wettelijke kaders.

Regionaal expert team (RET)

Het Regionaal Expert Team (RET) is een regionale voorziening voor complexe casuïstiek. Het werkt regionaal op uniforme wijze en vormt een structureel onderdeel van ons regionale stelsel. Het RET zorgt ervoor dat voor elke jeugdige en diens gezin, ongeacht de complexiteit van de zorgvraag en wachtlijst bij aanbieders, met urgentie passende hulp en/of onderwijs wordt georganiseerd. Het team ondersteunt bij complexe en vastgelopen zorgvragen, verbindt professionals en organisaties en signaleert terugkerende knelpunten die via beleid, contractmanagement en de regionale agenda worden opgepakt. Daarmee draagt het RET niet alleen bij aan doorbraken in individuele situaties, maar draagt het ook bij aan leren en verbeteren op stelselniveau. De Verklarende Analyse is een adequate methode om de mechanismes en niet- helpende patronen (zowel in het gezin als in de hulpverlening) helder te maken en een gedragen visie te bewerkstelligen. Er is een poule van gedragswetenschappers die is opgeleid om de verklarende analyse uit te voeren. Het kernteam van het RET bestaat uit de voorzitter, procesondersteuner en RET-experts. De RET-experts zijn gedragswetenschappers en/of psychologen die getraind zijn in de methodiek van de Verklarende Analyse (VA).

Wij vinden het van belang dat jeugdigen, gezinnen en verwijzers worden betrokken op een manier die passend is en bijdraagt aan een gedragen oplossing. De regio borgt dat het RET beschikt over een duidelijke opdracht, herkenbare toegang, voldoende expertise en bestuurlijk commitment van de betrokken partijen. Wij maken hier afspraken over in de regionale agenda, de nieuwe gemeenschappelijke regeling met bijbehorende dienstverleningsovereenkomst en het samenwerkingsconvenant RET.

Permanent Lerend Systeem (PLS)

Met het inrichten van het Permanent Lerend Systeem (PLS) jeugdhulp beogen we een cultuur van leren en innoveren te creëren, waarbij professionals, beleidsmakers, jeugdigen en hun opvoeders actief bijdragen aan het verbeteren van de jeugdhulp. Dit is nader uitgewerkt in hoofdstuk 6, paragraaf 6.1. Permanent lerend systeem(PLS): leren en innoveren.

Domein overstijgende samenwerking

De regio borgt de verbinding met de domeinen zoals WMO, Participatie, Zorg en Veiligheid, IZA/ASWA via de bestaande regionale overlegstructuren. In het Directeurenoverleg Sociaal Domein worden de signalen vanuit zorg, veiligheid, gezondheid als die gevolgen hebben voor jeugdigen bij elkaar gebracht. De regionale agenda werkt uit hoe deze domein overstijgende samenwerking verder versterkt kan worden.

4.3 Toegang en verwijzers

De toegang tot specialistische jeugdhulp verloopt via verschillende wettelijke verwijzers. Jeugdigen en gezinnen kunnen voor een verwijzing naar jeugdzorg bij lokale teams, gecertificeerde instellingen, medisch specialisten, jeugdartsen en huisartsen terecht.
Wij vinden het belangrijk dat de verschillende verwijsroutes naar specialistische jeugdhulp goed op elkaar aansluiten. Het samenwerken met deze wettelijke verwijzers vraagt om een goede afstemming tussen de verwijsroutes en de regionaal georganiseerde specialistische jeugdhulp en de lokale pedagogische basis.

4.4 Participatie en (boven) regionale afstemming

- Cliëntparticipatie

Gemeenten hebben ieder een eigen vorm van cliëntparticipatie. In een aantal gemeenten is de adviesraad[23] een belangrijke gesprekspartner voor gemeenten bij het vormgeven en toetsen van beleid en uitvoering in het sociaal domein, inclusief jeugdhulp. In de regiovisie jeugd betrekken wij de verschillende adviesraden om de gekozen richting te spiegelen aan wat jeugdigen en gezinnen nodig hebben en zullen wij hen betrekken bij de regionale agenda. De adviesraad kan gevraagd en ongevraagd adviseren. Wij zorgen voor terugkoppeling op adviezen en laten zien hoe signalen en aanbevelingen worden verwerkt in regionale keuzes. Bij de totstandkoming van deze regiovisie zijn de zeven adviesraden op regionaal niveau geconsulteerd. De adviesraden van de zeven gemeenten zijn uitgenodigd om zowel mondeling als schriftelijk te reageren op de conceptversie van de regionale visie jeugd. Deze input is waar passend verwerkt in deze visie, of waar de input meer uitvoerend of verdiepend karakter heeft, wordt dit waar passend opgenomen in de regionale agenda.

- Reflectiegroep: toetssteen in ontwikkeling

Inspraak van jeugdigen, ouders en opvoeders is een integraal onderdeel van het regionaal stelsel. Ervaringsdeskundige jeugdigen en ouders vormen een toetssteen voor kwaliteit. Want wanneer voegt de hulp waarde toe in hun leefwereld? Het leren van ervaringen en meningen van jeugdigen, ouders en professionals wordt prominent onderdeel van de doorontwikkelingen in het jeugdhulpstelsel. Om dat mogelijk te maken hebben wij in onze vastgestelde inkoopdocumenten opgenomen dat wij vanaf 2027 gaan werken met een reflectiegroep bestaande uit (jeugd)professionals, ervaringsdeskundige jeugdigen en ouders.
Zij reflecteren mee op de doorontwikkelingen en hervorming van het jeugdstelsel. De gemeenten hebben zowel in de werkgroepen inkoop als in de reflectiegroep een verbindende rol om de leerervaringen mee te kunnen nemen in aanpassingen in het jeugdstelsel.

[23] Waar adviesraad staat wordt ook de participatieraad verstaan

De inzet van de adviesraden en ervaringsdeskundigheid is bestaand beleid. De reflectiegroep is opgenomen in de vastgestelde inkoopdocumenten en wordt vanaf 2027 ingericht. De concrete opdracht, samenstelling, planning en borging van de reflectiegroep wordt uitgewerkt in de regionale agenda.

- Ervaringsdeskundigen (o.a. Stem van Noordje)

Ervaringsdeskundigen, jeugdigen en ouders, brengen het perspectief van de leefwereld in. Zij kennen het soms ongewone gewone leven van gezinnen van binnenuit. Zij weten hoe het is om vast te lopen in complexe hulpvragen en ingewikkelde systemen. Ervaringsdeskundigen kunnen vanuit verschillende rollen helpen om beleid en hulp gezinsgerichter, menselijker en eenvoudiger te maken en hebben daarmee een meerwaarde naast reguliere inwonersparticipatie. In onze regio zorgen we voor passende inzet van ervaringsdeskundigheid (ouders en jongeren) bij ontwikkelingen in de eigen regio en in het RET. Bijvoorbeeld via onze reflectiegroep of bij leer- en verbeterpunten rond complexe casuïstiek (bijv. via de leerfunctie van het RET), zodat signalen niet alleen worden opgehaald maar ook zichtbaar doorwerken in werkwijzen, kwaliteit en samenwerking. In Noord-Holland zijn ervaringsdeskundigen verenigd in het bovenregionaal netwerk 'Stem van Noordje' als één van de vijf pijlers van 'Thuis voor Noordje'. 'Stem van Noordje' zorgt ervoor dat ervaringsdeskundigen samen leren en ontwikkelen en adviseert jeugdregio's, aanbieders en samenwerkingsverbanden over inzet van ervaringsdeskundigen.

- Zorgaanbieders

Het in overleg treden met zorgaanbieders is een vast onderdeel van onze werkwijze. Voor de inkoop Specialistische Jeugdhulp 2027-2034 is een intensief proces doorlopen waarbij gesprekken met alle belanghebbenden zijn gevoerd; aanbieders, professionals, (vertegenwoordigers) jongeren en ouders en ketenpartijen. In 2027 starten wij met het Permanent Lerend Systeem waarbij werkgroepen aan de slag gaan met de regionale ontwikkelopgaven rondom verschillende thema's. Aanbieders zijn een vaste deelnemers van deze werkgroepen.

- Toekomstgericht werken en de overgang naar volwassenheid (18-18+)

De overgang naar volwassenheid is voor veel jongeren een belangrijke fase. Rond het 18e levensjaar veranderen wet- en regelgeving, verantwoordelijkheden en vormen van ondersteuning. Tegelijkertijd spelen er vaak vragen op meerdere leefgebieden, zoals wonen, onderwijs, werk, inkomen, gezondheid en sociale relaties. Voor jongeren in een kwetsbare positie kan dit onder andere leiden tot knelpunten in de ondersteuning, met name wanneer de overgang tussen verschillende wettelijke kaders en ondersteuningsvormen onvoldoende op elkaar aansluit. Binnen onze regio werken gemeenten en partners vanuit de uitgangspunten van toekomstgericht werken. Daarbij staat een tijdige voorbereiding op de overgang naar volwassenheid centraal, met aandacht voor een stabiele basis op verschillende leefgebieden en een goede aansluiting tussen betrokken partijen.

Om deze werkwijze te ondersteunen hebben wij regionaal instrumenten ontwikkeld: het Toekomstplan, afstemmingsdocument en een handreiking. Deze instrumenten bieden houvast voor de samenwerking rondom jongeren, ondersteunen een warme overdracht en dragen bij aan de continuïteit van ondersteuning.

- (Boven)regionale afstemming en vertegenwoordiging

Onderwerpen worden voorbereid, besproken en uitgewerkt in ons regionaal Ambtelijk Overleg (AO) Jeugd en het regionale Directeurenoverleg Sociaal Domein (DO SD) en bestuurlijk in het regionaal Portefeuillehouder overleg (PHO) Jeugd. De wethouders Jeugd van de regiogemeenten sluiten aan bij bovenregionale overleggen op provinciaal/landsdeelniveau en het bestuurlijk netwerk BJ42. Terugkoppeling en besluitvorming vinden plaats in het PHO Jeugd, zodat bovenregionale afspraken steeds regionaal zijn geborgd. Wij werken daarbij met een vast ritme van afstemming: bovenregionale thema's (w.o. Thuis voor Noordje) worden periodiek geagendeerd en voorbereid in regionale AO Jeugd en het regionale DO SD en wanneer besluitvorming of richtinggevende keuzes nodig zijn in het regionale PHO Jeugd.
Hiermee borgen we dat bovenregionale afspraken tijdig worden teruggekoppeld, vertaald naar regionale vervolgstappen en waar nodig landen in de regionale agenda. Voor een deel van de (hoog)specialistische functies is de schaal van onze regio alleen niet groot genoeg om beschikbaarheid en continuïteit duurzaam te borgen. Daarom maken wij, aanvullend op onze regionale inkoop, structurele afspraken over bovenregionale afstemming. Deze afstemming is gericht op het beschikbaar houden van schaars aanbod, het gezamenlijk oplossen van knelpunten (zoals capaciteitstekorten) en het realiseren van transformatieopgaven die op landsdeelschaal georganiseerd worden. Wij organiseren deze bovenregionale afstemming via vaste overlegstructuren. De bovenregionale afstemming vindt plaats met andere jeugdregio's en landsdeelstructuren, maar ook met bijvoorbeeld gecertificeerde instellingen die belangrijk zijn voor continuïteit, veiligheid en passende toeleiding naar specialistische hulp. Er wordt bestuurlijk opgeschaald wanneer gezamenlijke richting of besluitvorming nodig is. De concrete werkwijze, en werkafspraken worden uitgewerkt in de regionale agenda.

Thuis voor Noordje, BENNH en BORN

Op landsdeelniveau Noord-Holland werken we samen in de netwerksamenwerking 'Thuis voor Noordje'[24] en het Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd Noord-Holland (BEN-NH)[25] voor consultatie, kennisdeling en het organiseren van maatwerkoplossingen wanneer regionale mogelijkheden tekortschieten. Hiervoor is een bovenregionale governance afgesproken (BORN) en zijn leidende principes vastgesteld. Wij borgen dat afspraken, signalen en leerpunten uit deze bovenregionale tafels landen in onze regionale governance en agenda, zodat bovenregionale afspraken doorwerken in de praktijk voor jeugdigen en gezinnen.

[24] Thuis voor Noordje transformatie en alternatieven voor gesloten jeugdzorg

[25] Bovenregionaal Expertisenetwerk Jeugd Noord-Holland , werkdocument Thuis voor Noordje 2025-2026

5. Onze regio in beeld: cijfers en financiën

In dit hoofdstuk beschrijven wij hoe onze regio Zaanstreek-Waterland eruitziet, onder andere het aantal inwoners en welke soort zorg zij ontvangen.
In hoofdstuk 3, paragraaf 3.3. zijn wij de verschillende vormen uitgelegd.

5.1. Cijfers

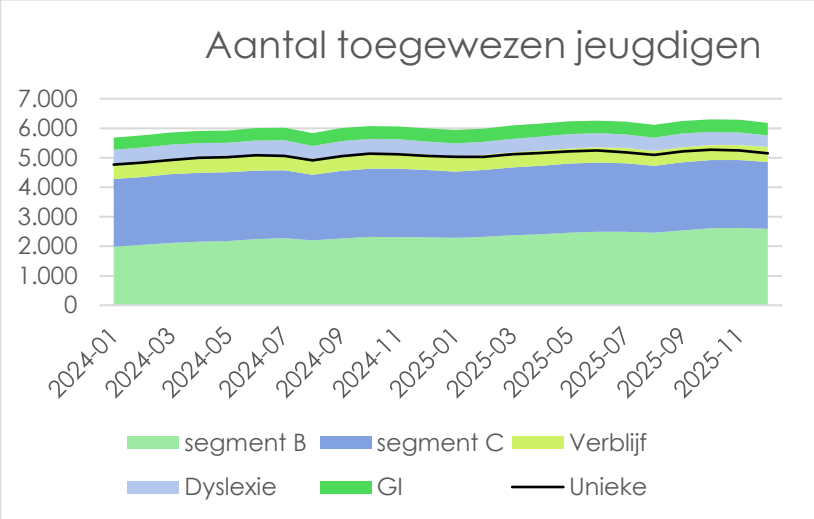
Demografie

De regio bestaat uit zeven gemeenten: Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad. De regio telt ongeveer 350.000 inwoner en 86.000 jeugdigen en jongvolwassenen in de leeftijdscategorie 0–23 jaar.

De gemeenten verschillen sterk in omvang: Oostzaan heeft het laagste aantal inwoners (9.733) en Zaanstad het hoogste aantal inwoners (162.828 [26]).

Aantal jongeren dat gebruik maakt van jeugdzorg

In 2023 kregen ongeveer 6.800 jeugdigen in onze regio een vorm van specialistische jeugdhulp. In 2025 waren dat ongeveer 7.600 jeugdigen, een stijging van bijna 12%.

Er is een stijging van het aantal jeugdigen in de regio dat gebruik maakt van specialistische jeugdzorg. In de tabel is het totaal aantal jeugdigen dat regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp ontvangt in de regio voor de jaren 2024 en 2025 te zien[27].

[26] CBS 1-1-2025

[27] Bron Regionaal Dashboard VERDER: Dit is het aantal jongeren in de regio dat regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp ontvangt. Jeugdigen met niet ingekocht aanbod, landelijk ingekocht aanbod en PGB zijn hierin niet meegeteld.

Aantal aanbieders in regio Zaanstreek-Waterland

De regio koopt de specialistische jeugdhulp segment B, C en V sinds 2022 zelfstandig in.
In de inkoopperiode 2027–2034 versterken wij de samenwerking met een beperkt aantal kernpartners met uiteindelijk minder gecontracteerde aanbieders om versnippering te verminderen en partnerschap en sturing te versterken.

5.2. Trends en ontwikkelingen

De cijfers laten meerdere trends zien die het jeugdhulpstelsel onder druk zetten en die de kern vormen van onze veranderstrategie (hoofdstuk 3).
De belangrijkste ontwikkelingen in de regio zijn:

- Stijging van het aantal jeugdigen in regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp, met de grootste groei in de enkelvoudige (lichte) hulp
- Groei van uitgaven
- Druk op beschikbaarheid: wachtlijsten en wachttijden maken tijdige start van passende hulp lastiger en vergroten de kans op escalatie.
- Toename van casuïstiek met meervoudige problematiek en samenloop met andere domeinen (onderwijs, bestaanszekerheid, wonen en gezondheid), waardoor domein overstijgend werken vaker noodzakelijk is.
- Kwetsbare overgangen, met name richting 18-/18+, die vragen om tijdige planning en warme overdracht.

5.3. Financiën

Sinds de decentralisering in 2015 zien we landelijk een stijging van het aantal kinderen in de jeugdzorg. In de regio zien wij de afgelopen jaren een stijging van de uitgaven aan (hoog)specialistische jeugdzorg. De financiële trend benadrukt de noodzaak van de twee bewegingen uit deze regiovisie: het versterken van de lokale pedagogische basis en het hervormen van het specialistische landschap.

De kosten voor de regionaal ingekochte specialistische jeugdhulp stegen in de periode van 2023 naar 2025 van regionaal ongeveer €90 miljoen naar ruim regionaal €118 miljoen.
Dit is een toename van meer dan 30%. De sterkste stijging deed zich voor in het segment voor enkelvoudige (lichte) hulp.

6. Leren, innoveren, monitoring en sturing

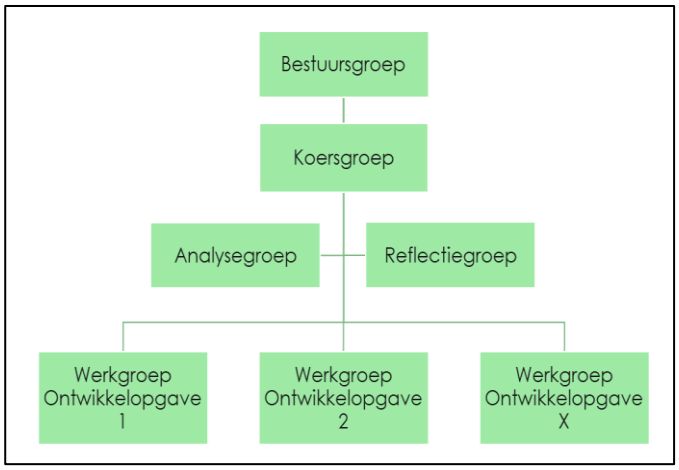
Het is essentieel dat de jeugdhulp in de regio een solide structuur en cultuur van kennisontwikkeling heeft. Om dit te borgen streven wij ernaar om te werken vanuit een Permanent Lerend Systeem (PLS) waarin gemeenten, kernpartners en verwijzers in gezamenlijkheid door ontwikkelen en verbeteringen aanbrengen via de meerjarige prioritaire ontwikkelopgaven en de ontwikkelopgaven die mogelijk in de toekomst ontstaan.

6.1. Permanent lerend systeem (PLS): leren en innoveren

Een permanent lerend systeem vraagt om een blijvende inrichting en governance.
Met het inrichten van het permanent lerend systeem beogen we een cultuur van leren en innoveren te creëren. Professionals, beleidsmakers, jeugdigen en hun opvoeders dragen actief bij aan het verbeteren van de jeugdhulp.

Wij werken samen in partnerschap en organiseren een bestuurdersgroep, koersgroep, (data) analysegroep, reflectiegroep en werkgroepen.

Binnen de governance zijn gemeenten en kernpartners vertegenwoordigd. In elk overleg kunnen daarnaast andere partners worden uitgenodigd wanneer zij belanghebbende zijn.
Het organogram geeft op hoofdlijnen een beeld van de governance van het permanent lerend systeem[28].

De leercycli binnen het permanent lerend systeem zijn gebaseerd op de leidende principes uit de Hervormingsagenda Jeugd.

1. Het werkelijk samen verbinden aan de opgave;
2. Het maken van een gezamenlijke analyse; doelbepaling en aanpak;
3. Gebruikmaken van de kennis over wat wel en wat niet werkt;
4. Meten om te verbeteren in het kader van de maatschappelijke opgave.

[28] Opdrachtomschrijving Specialistische Jeugdhulp 2027 segment C en V

6.2. Monitoring en sturing

Wij streven naar een permanente verbetering van het stelsel en van de prestaties van alle samenwerkende partners binnen dat stelsel, waaronder wij als gemeenten zelf.
Hiervoor is het noodzakelijk om prestaties te monitoren en om (bij) te sturen binnen het stelsel.
Dit doen wij op verschillende niveaus:

- Strategisch niveau met indicatoren
- Tactisch niveau met o.a. prestatiedialoog
- Operationeel niveau

Het gebruik van bestaande regionale dashboards specialistische jeugdhulp en de reguliere bestuurlijke bespreking van signalen vormen bestaand beleid.
De nieuwe kritische prestatie indicatoren (KPI) worden in 2027 opgenomen in de regionale agenda.

6.3. Actualisatie en evaluatie regiovisie

De regiovisie jeugd is een richtinggevend kader voor de lange termijn, dit betekent dat wij deze visie niet voortdurend gaan actualiseren bij elke ontwikkeling in beleid, uitvoering of cijfers.
De doorontwikkeling van het jeugdstelsel organiseren wij daarom primair via een regionale agenda. In deze regionale agenda vertalen wij de visie naar concrete acties, prioriteiten en leer- en verbeteropgaven.

Wij vinden heldere taal, eenduidige begrippen en begrijpelijke informatie over procedures, voorziening en toegang tot hulp belangrijk. Deze regiovisie jeugd is geen publieksversie of uitvoeringshandleiding voor inwoners, maar een bestuurlijk en beleidsmatig kader voor de regionale koers en afspraken. De doorvertaling naar begrijpelijke informatie voor jeugdigen en gezinnen, verwijzers en partners vindt plaats via de regionale agenda en lokaal beleid. De individuele gemeenten zijn verantwoordelijk voor duidelijke informatie over hun eigen lokale toegang, lokale teams en vrij toegankelijke voorzieningen. Regionaal stemmen wij af waar gezamenlijke begrippen, instructies of informatie nodig zijn, zodat jeugdigen, gezinnen, verwijzers en partners weten wat zij mogen verwachten en waar zij terechtkunnen.

De regionale agenda is daarmee het instrument voor verdere uitwerking van onderdelen die in deze regiovisie als ontwikkelrichting zijn opgenomen. Hiermee maken wij expliciet onderscheid tussen bestaand en vastgesteld beleid enerzijds en ontwikkelonderwerpen opgenomen in de regionale agenda anderzijds.

De ontwikkelonderwerpen zijn in ieder geval: de nadere concretisering van de gemeenschappelijke regeling en de uitwerking van het permanent lerend systeem met de werkgroep data, reflectiegroep en de werkgroepen van de ontwikkelopgaven.
Bestaand en vastgesteld beleid blijft in deze regiovisie leidend. Nieuwe of nadere uitwerkingen worden bestuurlijk vastgesteld via de regionale agenda.

Hierbij evalueren en sturen wij cyclisch bij zonder de regiovisie jeugd steeds te herschrijven.
Jaarlijks stellen wij een voortgangsbeeld op over de uitvoering van de regionale agenda, inclusief resultaten uit monitoring en de reflectiegroep voor het regionaal PHO Jeugd en wordt er gekeken welke bijsturing nodig is.

Bij het voortgangsbeeld van de regionale agenda en de werking van het stelsel betrekken wij nadrukkelijk jeugdigen, ouders, aanbieders, adviesraden en andere partners. Daarbij kijken wij niet alleen naar cijfers en prestaties, maar ook naar de maatschappelijke opgaven en eventuele veranderingen in zorgbehoefte in de regio.

De regionale agenda is een dynamisch document. Wij stoppen met wat niet werkt, schalen op wat effectief is en voegen waar nodig nieuwe opgaven toe. De regionale agenda wordt, op basis van ambtelijke voorbereiding en advies vanuit de koersgroep, bestuurlijk vastgesteld en vormt vervolgens de basis voor de (door)ontwikkeling van werkwijzen, contractmanagement en uitvoering. Actualisatie van de regiovisie jeugd zelf vindt alleen plaats bij grote wijzigingen, zoals relevante wetswijzigingen, als deze van invloed zijn op de regionale borgingsopdracht.

Tot slot

Wij werken met elkaar samen met en voor de jeugdigen en gezinnen in onze regio.
Zij moeten kunnen rekenen op tijdige, passende ondersteuning dichtbij als het kan en op specialistische hulp die beschikbaar is wanneer het nodig is.
Wij geloven dat dit alleen lukt als we samenwerken vanuit vertrouwen en partnerschap: gemeenten, lokale teams, aanbieders, onderwijs, jeugdgezondheidszorg, Veilig Thuis en andere partners, ieder vanuit zijn eigen invalshoek en met gezamenlijke inzet op het resultaat in de leefwereld van gezinnen.

Samen met onze (kern)partners werken wij via de regionale agenda, stap voor stap aan een stelsel waarin jeugdigen zich kansrijk, gezond en veilig kunnen ontwikkelen tot personen die zoveel mogelijk een zelfstandige plek kunnen vinden in deze samenleving.

Bijlage 1 Begrippenlijst regiovisie jeugd

Begrip	Toelichting
AO	Een Ambtelijk Overleg is een vergadering tussen ambtenaren van een overheidsinstantie (zoals gemeente, provincie of ministerie) om inhoudelijke zaken, beleid of projecten voor te bereiden en af te stemmen. Dit overleg is gericht op feitelijke uitwerking en advisering, vaak ter voorbereiding op een politiek-bestuurlijk overleg.
BENNH	Het Bovenregionale Expertisenetwerk Jeugd Noord-Holland is er sinds 2020 om te zorgen dat jeugdigen met complexe hulpvragen niet tussen wal en schip vallen.
DO	Een Directeurenoverleg is een periodieke bijeenkomst waarin de leidinggevenden (directeuren) van een afdeling of afdelingen samenkomen om strategische en tactische zaken te bespreken.
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
ED	Ernstige Dyslexie valt te zien als een behandelindicatie in Nederland, in het bijzonder in het kader van dyslexiezorg vanuit de Jeugdwet. Dit betekent dat het kind een indicatie heeft gekregen voor specifieke gespecialiseerde behandeling. De Jeugdwet voor dyslexiezorg geldt alleen voor kinderen op de basisschool in de leeftijd van 7 tot en met 13 jaar.
FEN NH	Het Forensisch Expertise Netwerk Noord-Holland is ingericht om professionals snel en laagdrempelig te ondersteunen wanneer zij vastlopen in casuïstiek met een forensische component.
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdiensten beschermen, bewaken en bevorderen de gezondheid van de inwoners van Nederland. Dit heet ook wel publieke gezondheidszorg. Publieke gezondheidszorg is een zeer divers taakgebied wat ooit begon met de waterzuivering en schoolartsen en nu is uitgegroeid tot een taak waar ook seksuele gezondheid en toezicht op de kinderopvang onder valt.
GI	Gecertificeerde Instellingen zijn organisaties die, volgens de Jeugdwet, maatregelen van jeugdbescherming en jeugdreclassering uitvoeren.
GR	Een gemeenschappelijke regeling is een wettelijk vastgelegd samenwerkingsverband tussen Nederlandse overheden, zoals gemeenten, provincies of waterschappen, om gezamenlijk taken uit te voeren. Deze samenwerking, gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), kan variëren van specifieke projecten tot de overdracht van bevoegdheden aan een nieuw, overkoepelend orgaan.
HVA Jeugd	De Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 is een landelijk actieplan om de jeugdhulp in Nederland te verbeteren, toegankelijker te maken en financieel houdbaar te houden. Het doel is tijdige, passende hulp (minder zware zorg) en een betere samenwerking tussen gemeenten, aanbieders en onderwijs om kinderen en gezinnen effectiever te ondersteunen.
IZA	In het najaar van 2022 is het Integraal Zorgakkoord (IZA)ondertekend door partijen uit zorg, ondersteuning en welzijn. Samen werken deze partijen toe naar passende zorg en ondersteuning, samen met de patiënt, op de juiste plek en met de nadruk op gezondheid.
JB	Jeugdbescherming is verplichte hulp bij de opvoeding van kinderen. De rechter kan een jeugdbeschermingsmaatregel opleggen.
JGZ	JGZ: De Jeugdgezondheidszorg is preventieve gezondheidszorg in Nederland voor alle kinderen van 0 tot 18 jaar. Het doel is het bevorderen van een gezonde en veilige ontwikkeling, onder andere via het consultatiebureau en schoolonderzoeken.

JR	Jeugdreclassering is begeleiding voor jongeren die een proces-verbaal hebben gehad. De bedoeling is om ze op het rechte pad te brengen en te houden. Jeugdreclassering is er voor jongeren tussen de 12 en 23 jaar. Alleen kinderrechters, het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en justitiële jeugdinrichtingen kunnen jeugdreclassering verplichten.
KEET	K-EET staat voor de landelijke Ketenaanpak EETstoornissen. Het is een netwerkorganisatie die zich inzet om eetstoornissen bij kinderen en jongeren eerder te herkennen en beter te behandelen.
LTA	LTA: Het Landelijk Transitiearrangement is een set aan afspraken die door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten landelijk wordt gemaakt, met een beperkter aantal jeugdhulpaanbieders, om er zeker van te zijn dat er een contractbasis is voor aanbieders met uitzonderlijk aanbod.
LVB	Licht verstandelijke beperking
NIA	Niet ingekocht aanbod
Normaliseren	Mensen in staat stellen zichzelf en anderen te helpen, het niet te snel opplakken van etiketten en het creëren van ruimte in het gewone leven voor mensen om te zijn wie zij willen zijn.
PHO Jeugd	Het Portefeuillehouder Jeugd overleg is een overleg waarin wethouders uit alle gemeenten in de regio bij elkaar komen om afspraken te maken over specifieke beleidsterreinen.
RET	Het Regionaal Experti Team helpt om passende zorg te organiseren, hoe complex de situatie ook is. Het RET werkt samen met de jongere zelf, de ouders of verzorgers, de gemeente en zorgaanbieders uit de regio. Dit doen we met een vast kernteam met gedragswetenschappers vanuit de verschillende jeugdhulppartijen. Het RET richt zich op jeugdigen van 0-18 jaar.
Segment A	Vrij toegankelijke, lokale ondersteuning, waaronder Lokale Teams, algemene voorzieningen en vormen van preventieve en lichte ondersteuning, die door de betrokken gemeenten individueel wordt verworven.
Segment B	Niet vrij toegankelijke, over het algemeen enkelvoudige ondersteuning met een specialistisch karakter.
Segment C	Niet vrij toegankelijke, over het algemeen complexe ondersteuning met een hoog specialistisch karakter.
Segment V	Niet vrij toegankelijke voorzieningen voor 24-uursverblijf.
Segment D	Ernstige Dyslexie (ED) zorg
SJH	Specialistische jeugdhulp
SJSO	Specialistische jeugdhulp op het speciaal onderwijs
SLT	De Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 vraagt dat we Stevige Lokale Teams vormen die zelf hulp bieden. Een Stevig Lokaal Team is toegankelijk en stevig verankerd in de leefwereld van kinderen en volwassen. Ze bieden zelf (jeugd)hulp en ondersteuning, maar halen ook andere hulp op maat erbij.
VA	Een Verklarende Analyse is een samenhangend, gedeeld beeld van de problematiek, waarin factoren die het ontstaan, voortbestaan en versterken van problemen verklaren. Het verbindt vraagverheldering met hulpverlening om te begrijpen waarom iets speelt, in plaats van alleen wat er speelt.
VT	Veilig Thuis is het landelijke advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling.
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
WPO	Wet op het primair onderwijs
Wvbj	Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg